

۱ چگونه علوم اجتماعی می‌تواند فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم آورد؟

۲ چرا پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی پیچیده‌تر است؟

۳ هر عبارت به کدام‌یک از انواع علوم اشاره می‌کند؟
الف) درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهد. (.....)
ب) پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت. (.....)

۴ چرا ماکس وبر تفهم را روش مستقلى برای علوم انسانی نمی‌دانست؟

۵ چرا علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیش‌تری برخوردارند؟

۶ هر عبارت به کدام علوم اشاره می‌کند؟
الف) ابزار تسلط انسان بر طبیعت و رهاسازی از محدودیت‌های طبیعی‌اند. (.....)
ب) به انتقاد از کنش‌های ناپسند انسان‌ها می‌پردازند. (.....)

۷ چگونه علوم اجتماعی فرصت موضع‌گیری مناسب و صحیح را برای دانشمندان اجتماعی فراهم آورد؟

۸ هر عبارت به کدام جامعه‌شناس اشاره دارد؟
الف) ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای جامعه‌شناسی برگزید. (.....)
ب) معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است. (.....)

۹ مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسان انتقادی چیست؟

۱۰ دانش‌آموخته یا کارشناس یکی از رشته‌های علوم اجتماعی را به کلاس درس دعوت کنید و از او بپرسید که رشته علمی ایشان چه فوایدی برای جامعه دارد و دانش‌آموختگان این رشته از چه توانایی‌ها و مهارت‌هایی برخوردارند؟

۱۱ انتخاب رشته‌ی تحصیلی دانشگاهی یکی از تصمیم‌های مهم زندگی شماست. برای انتخاب رشته باید رشته‌های مختلف را با یکدیگر مقایسه کنید. برای مقایسه، به ملاک و معیار نیاز دارید. بسیاری از خانواده‌ها، بیش‌تر ملاک آینده‌ی شغلی را در نظر می‌گیرند و با این ملاک به ارزیابی رشته‌ها می‌پردازند؛ یعنی هر رشته‌ای را که فرصت‌های شغلی بیش‌تر و بهتری داشته باشد، ترجیح می‌دهند.
الف) به نظر شما، در بین رشته‌های علوم اجتماعی کدام رشته از آینده‌ی شغلی بهتری برخوردار است؟ ب) آیا ملاک دیگری غیر از آینده‌ی شغلی برای مقایسه‌ی رشته‌های علمی وجود دارد؟

۱۲

- با توجه به آنچه در درس ۲ خواندید درباره‌ی دو مسئله‌ی زیر و پیامدهای آن‌ها گفت‌وگو کنید.
- در کشور ما بسیاری از مدیران ارشد که برنامه‌ریزی برای کشور از وظایف آن‌ها است، فارغ‌التحصیل و دانش‌آموخته‌ی علوم انسانی نیستند.
 - امروزه، فناوری بر زندگی بشر سیطره یافته است و به جای این‌که انسان، توسعه‌ی فناوری را هدایت و راهبری کند، فناوری، زندگی انسان‌ها را کنترل می‌کند.

۱۳

دانش‌های روان‌شناسی، اخلاق، مردم‌شناسی، تاریخ، شیمی و فیزیک زیرمجموعه کدام دسته از علوم قرار می‌گیرند؟

علوم		
علوم طبیعی	علوم انسانی	علوم اجتماعی
.....

۱۴

جامعه‌شناسی انتقادی کدام رویکردهای جامعه‌شناسی را محافظه‌کار می‌دانند؟ علت را توضیح دهید.

۱۵

مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسان انتقادی چیست؟

۱۶

چرا جامعه‌شناسی انتقادی امکان دآوری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را دارند؟

۱۷

کدام‌یک از سه رویکرد جامعه‌شناسی، دآوری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را می‌پذیرند؟

۱۸

منظور از جامعه‌شناسی انتقادی چیست؟

۱۹

جامعه‌شناسی انتقادی چه زمانی پدید آمد؟

۲۰

چرا ماکس وبر معتقد بود جامعه‌شناس نمی‌تواند درباره آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی دآوری علمی نماید؟

۲۱

یک مثال ذکر کنید که دیدگاه وبر را در مورد ناتوانی جامعه‌شناسی در دآوری آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی نشان دهد؟

۲۲

ماکس وبر در مورد دآوری آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی چه دیدگاهی داشت؟

۲۳

دیدگاه ماکس وبر را در مورد روش در علوم اجتماعی شرح دهید.

۲۴

ماکس وبر، کدام روش را به عنوان روش ویژه علوم اجتماعی تأکید داشت؟

۲۵ برای معنادار بودن کنش‌های اجتماعی یک مثال ذکر کنید؟

۲۶ کدام متفکر اجتماعی معتقد بود کنش‌های اجتماعی معنادار است؟

۲۷ رویکرد کدام متفکر اجتماعی به جامعه‌شناسی تفهیمی مشهور شد؟

۲۸ منظور از جامعه‌شناسی تفهیمی چیست؟

۲۹ ویلهلم دیلتای و ماکس وبر را در مقایسه جهان اجتماعی و طبیعی چه ادعایی داشتند؟

۳۰ در قرن ۱۹ میلادی؛ کدام متفکران اجتماعی مدعی شدند که انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی متفاوت‌اند؟

۳۱ در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی از کدام روش در مطالعه جامعه استفاده می‌شود؟

۳۲ ویژگی‌های جامعه‌شناسی پوزیتیویستی را ذکر کنید.

۳۳ منظور از جامعه‌شناسی پوزیتیویستی چیست؟

۳۴ در کدام رویکرد، جامعه‌شناسی در زمره دانش‌های ابزاری قرار می‌گیرد؟

۳۵ کدام عامل، برخی جامعه‌شناسان را علاقه‌مند کرد که جامعه‌شناسی را به علوم طبیعی نزدیک و شبیه نمایند؟

۳۶ بنیان‌گذاری جامعه‌شناسی چه کسی است؟ ابتدا آن را چه نامید؟

۳۷ چرا کنت، ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای جامعه‌شناسی انتخاب کرد؟

۳۸ سه رویکرد اصلی جامعه‌شناسی را نام ببرید.

۳۹ در جامعه‌شناسی براساس کدام ملاک، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است؟

۴۰ چه ارتباطی بین جامعه‌شناسی خرد و کلان وجود دارد؟

۴۱ منظور از جامعه‌شناسی کلان چیست؟

۴۲ منظور از جامعه‌شناسی خرد چیست؟

۴۳ جامعه‌شناسی را تعریف کنید؟

۴۴ جامعه‌شناسی یکی از شاخه‌های است.

۴۵ چند نمونه از رشته‌هایی که پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند (شاخه‌های علوم اجتماعی) را نام ببرید.

۴۶ چرا شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی پدید آمده است؟

۴۷ موضوع مطالعه‌ی علوم اجتماعی چیست؟

۴۸ کدام فواید در علوم اجتماعی وجود دارد که علوم طبیعی از آن برخوردار نیستند؟

۴۹ چرا علوم اجتماعی از اهمیت بیش‌تری نسبت به علوم طبیعی برخوردارند؟

۵۰ علوم اجتماعی چگونه به دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری‌های حاصل از آن می‌پردازد؟

۵۱ ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد آن‌ها توسط علوم اجتماعی چه فایده‌ای دارد؟

۵۲ کشف نظم و قواعد زندگی اجتماعی توسط دانشمندان علوم اجتماعی چه فایده‌ای دارد؟

۵۳ قدرت پیش‌بینی در علوم اجتماعی چه تفاوتی با علوم طبیعی دارد؟

۵۴ فواید علوم اجتماعی را بنویسید.

۵۵ فواید علوم طبیعی را بنویسید.

۵۶ موضوع مطالعه علوم طبیعی چیست؟

۵۷ یکی از شیوه‌های درک فواید علوم اجتماعی چیست؟

۵۸ علوم اجتماعی را تعریف کنید.

۵۹ بین محیط‌های اجتماعی و کنش افراد چه ارتباطی وجود دارد؟

۶۰ کلاس درس چگونه واقعیتی است؟

۶۱ چرا پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است؟

۶۲ جای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کنید.
علم فقه راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی را تجویز می‌کند.

۶۳ جای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کنید.
در قرن بیستم جامعه‌شناسی انتقادی بیش‌تر از از علوم طبیعی فاصله گرفت.

۶۴ به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید.
چه کسی نام فیزیک اجتماعی را برای جامعه‌شناسی انتخاب کرد؟

- ۱ با داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و انتقاد از آن‌ها (ص ۱۱)
- ۲ به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها (ص ۱۳)
- ۳ الف) علوم اجتماعی (ص ۱۳) ب) علوم ابزاری (ص ۱۴)
- ۴ و بر هنوز علم را به علوم تجربی محدود می‌دانست و معتقد بود آنچه جامعه‌شناسان از مطالعه‌ی پدیده‌ها می‌فهمند باید با روش تجربی اثبات شود وگرنه ارزش علمی ندارد.
- ۵ علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره‌ی علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند. علوم اجتماعی درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. (ذکر دو مورد)
- ۶ الف) علوم ابزاری ب) علوم انتقادی
- ۷ با داوری درباره‌ی پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها (ص ۱۱)
- ۸ الف) کنت (ص ۱۴) ب) وبر (ص ۱۵)
- ۹ نقد وضعیت موجود برای رسیدن به وضعیت مطلوب (ص ۱۶)
- ۱۰ پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز
- ۱۱ الف) پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز
ب) ملاک دیگر برای مقایسه رشته‌های علمی: معیار فایده‌مندی
- ۱۲ پیامد مسأله‌ی اول: درک ناقص از حوزه مدیریتی خود، برنامه‌ریزی ناسازگار با نیازهای کشور در آن حوزه، هدر رفتن منابع، عدم تحقق اهداف، تأثیر منفی بر نخبگان دانش‌آموخته علوم انسانی
پیامد مسأله‌ی دوم: از دست رفتن قوه ابتکار و خلاقیت - تأثیر منفی بر سلامت روانی و اجتماعی - ایجاد مسائل اجتماعی جدید - اتلاف سرمایه‌های انسانی

علوم		
علوم طبیعی	علوم انسانی	علوم اجتماعی
شیمی فیزیک	روان‌شناسی اخلاق	مردم‌شناسی تاریخ

- ۱۳
- ۱۴ جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و تفهمی
زیرا این رویکردها نمی‌توانند درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی داوری کنند و به شرایط موجود تن می‌دهند.
- ۱۵ نقد وضعیت موجود جامعه برای رسیدن به یک وضعیت مطلوب‌تر

۱۶ جامعه‌شناسان انتقادی علاوه بر روش‌های تجربی و تفهمی، روش‌های دیگری را نیز به رسمیت می‌شناسند. همین روش‌ها به آن‌ها امکان می‌دهد که درباره ارزش‌ها و هنجارها داوری کنند.

۱۷ جامعه‌شناسی انتقادی

۱۸ نوع جدیدی از جامعه‌شناسی به نام «جامعه‌شناسی انتقادی» در قرن بیست پدید آمد. جامعه‌شناسی انتقادی بیش‌تر از جامعه‌شناسی تفهمی از علوم طبیعی فاصله گرفت. جامعه‌شناسان انتقادی علاوه بر روش‌های تجربی و تفهمی، روش‌های دیگری را نیز به رسمیت می‌شناسند. همین روش‌ها به آن‌ها امکان می‌دهد که درباره ارزش‌ها و هنجارها داوری کنند و برای عبور از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب، راه‌حلهایی ارائه کند. مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسان انتقادی، نقد وضعیت موجود جامعه برای رسیدن به یک وضعیت مطلوب‌تر است. جامعه‌شناسی انتقادی، دو رویکرد قبلی جامعه‌شناسی؛ یعنی جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و تفهمی را محافظه‌کار می‌داند؛ زیرا آن رویکردها نمی‌توانند درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی داوری کنند و به شرایط موجود تن می‌دهند.

۱۹ قرن بیستم

نکته: جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و جامعه‌شناسی تفهمی در قرن ۱۹ پدید آمدند.

۲۰ الف) چون آن‌چه جامعه‌شناسان می‌گویند، باید با روش تجربی اثبات شود، وگرنه ارزش علمی ندارد. روش تجربی نیز توان و ظرفیت داوری علمی ندارد.

ب) زیرا از نظر وبر با این کار (داوری و نقد) جامعه‌شناس از دایره علم خارج می‌شود یا به نام علم، کار غیرعلمی می‌کند.

۲۱ مثلاً جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه عقاید و ارزش‌های آن‌ها را توصیف و درک کند، اما نمی‌تواند درباره درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند و به نقد یا اصلاح آن‌ها بپردازد.

۲۲ از نظر وبر جامعه‌شناس فقط می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی را توصیف کند اما نمی‌تواند درباره ارزش این آرمان‌ها و ارزش‌ها داوری علمی کند، چون روش تجربی توان و ظرفیت داوری علمی ندارد.

۲۳ وبر بر «روش تفهمی» به عنوان روش ویژه علوم اجتماعی تأکید می‌کرد اما هم‌چنان علم را به علم تجربی محدود می‌دانست و معتقد بود، آن‌چه جامعه‌شناسان می‌گویند، باید با روش تجربی اثبات شود، وگرنه ارزش علمی ندارد.

۲۴ روش تفهمی

۲۵ بوق زدن یک کنش انسانی است. شما از ویژگی‌های بیرونی و قابل مشاهده بوق، مانند طول موج و فرکانس، معنای آن را نمی‌فهمید اما بوق‌ها علی‌رغم ظاهر یکسان، در موقعیت‌های مختلف، معانی متفاوتی دارند. بوق زدن می‌تواند به معنی سلام کردن، تشکر کردن، هشدار دادن، شادی کردن، اعتراض کردن و ... باشد. شما زمانی می‌توانید بوق زدن دیگری را درک کنید و به آن پاسخ مناسب بدهید که معنایش را بفهمید.

۲۶ ماکس وبر

۲۷ ماکس وبر

۲۸

وبر معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد، بلکه باید معنای آن‌ها را فهمید. این رویکرد در جامعه‌شناسی به جامعه‌شناسی تفهیمی مشهور شد.

۲۹

مدعی شدند هر چند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد اما انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارند.

۳۰

ویلهم دیلتای - ماکس وبر

۳۱

حسی و تجربی

۳۲

الف) در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی، پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی دانسته می‌شوند و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. بنابراین روش مطالعه آن‌ها نیز یکسان دانسته می‌شود.

ب) در این رویکرد روش مطالعه جامعه همان روشی که در مطالعه طبیعت به کار گرفته می‌شود، یعنی روش حسی و تجربی است.

پ) همان‌طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند، جامعه‌شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد.

۳۳

موفقیت‌های بی‌سابقه‌ی علوم طبیعی، برخی جامعه‌شناسان این دوره را علاقه‌مند کرده بود که جامعه‌شناسی را هر چه پیش‌تر به علوم طبیعی نزدیک و شبیه نمایند. این رویکرد که جامعه‌شناسی را در زمره دانش‌های ابزاری قرار می‌دهد، با نام جامعه‌شناسی پوزیتیویستی شناخته می‌شود.

۳۴

پوزیتیویستی

۳۵

موفقیت‌های بی‌سابقه‌ی علوم طبیعی

۳۶

اگوست کنت - فیزیک اجتماعی

۳۷

جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری خود در قرن نوزدهم میلادی سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود. به همین دلیل اگوست کنت، بنیان‌گذاری جامعه‌شناسی، ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید.

۳۸

پوزیتیویستی - تفهیمی - انتقادی

۳۹

دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

۴۰

جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند.

۴۱

ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می‌کند.

۴۲

کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند.

برخی جامعه‌شناسان، جامعه‌شناسی را علوم شناخت «کنش اجتماعی» و بعضی آن‌را علم شناخت «ساختار اجتماعی» دانسته‌اند.

جامعه‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی است.

اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، استان‌شناسی، ارتباطات، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، جمعیت‌شناسی، زبان‌شناسی، مدیریت، روان‌شناسی اجتماعی و جغرافیای انسانی

کنش‌های اجتماعی، ابعاد و انواع مختلفی دارند. برای بررسی و مطالعه‌ی این انواع و ابعاد، دانش‌های مختلفی به وجود آمده است؛ یعنی همان‌طور که بدن انسان اعضای مختلفی دارد و تخصص‌های گوناگونی درباره‌ی آن پدید آمده است، زندگی اجتماعی انسان نیز به دلیل این‌که ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... دارد، شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی را پدید آورده است.

علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن؛ یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.

الف) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یک‌دیگر را فراهم می‌سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کنند.

ب) علوم اجتماعی، ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند. علوم اجتماعی با دآوری درباره‌ی پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

پ) علوم اجتماعی ظرفیت دآوری درباره‌ی علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها هم دارند. علوم اجتماعی، درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه‌ی صحیح استفاده کنند.

زیرا علوم اجتماعی ظرفیت دآوری درباره‌ی علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها هم دارند. علوم اجتماعی، درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه‌ی صحیح استفاده کنند. از این رو، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیش‌تری برخوردارند.

اجتماعی، درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه‌ی صحیح استفاده کنند.

علوم اجتماعی با دآوری درباره‌ی پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.

به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها، پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

الف) به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.

ب) دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.

پ) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می‌سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کنند.

ت) علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند. علوم اجتماعی با داوری درباره‌ی پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

ث) علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره‌ی علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها هم دارند. علوم اجتماعی، درباره‌ی فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه‌ی صحیح استفاده کنند.

این علوم با شناخت طبیعت و قوانین آن، به انسان قدرت پیش‌بینی حوادث طبیعی و پیشگیری از آن‌ها را می‌دهند و به او در استفاده از طبیعت کمک می‌کنند. علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها، ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و همچنین وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.

۵۶ جهان طبیعی و پدیده‌های آن را مطالعه می‌کند.

۵۷ از طریق مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی

به دانشهایی گفته می‌شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه‌ی زندگی ما و همچنین اثرپذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه‌ی زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند.

همه ما، تأثیر اجتماعاتی مثل کلاس، محله، خانواده، روستا، شهر، کشور و جهانی را که در آن زندگی می‌کنیم بر رفتار خودمان احساس می‌کنیم و در مقابل، کم و بیش متوجه تأثیر کنش‌های خودمان بر ایجاد، تداوم و تغییر این اجتماعات نیز هستیم.

کلاس درس، هر چند از اجزا و عناصری مانند اتاق، میزها، صندلی‌ها، دانش‌آموزان و معلم تشکیل شده اما خود، واقعیتی بیش‌تر از این اجزا است که بر همه‌ی این عناصر تأثیر می‌گذارد.

۶۱ آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها (ص ۱۰) (۰ / ۵)

۶۲ وضعیت مطلوب (ص ۱۰۱) (۰ / ۵)

۶۳ جامعه‌شناسی تفهمی (ص ۱۶) (۰ / ۵)

۶۴ آگوست کنت (ص ۱۱۴) (۰ / ۵)